

Bádanie o živote medzi smrťou a novým zrodením

O vstúpení do vzájomných vzťahov medzi žijúcimi a tzv. mŕtvymi

Rudolf Steiner

Duša, ktorá prešla bránou smrti a ktorá dychtí po pohľade na tých, ktorých zanechala v hmotnom tele, síce tuší, že títo pozostalí sú na zemi, ale spravidla ich nemôže postrehnúť. To je spôsobené tým, že väčšina duší žijúcich vo fyzickom tele sa od prebudenia do zaspánia zaoberá predstavami hmotného sveta. Predstavy, pojmy, idey a city vzaté z hmotného sveta ale nemôžu byť z "onoho sveta" postrehnuté. Ak je však duša, žijúca fyzicky, naplnená duchovnými predstavami, je v "onom svete" viditeľná, rovnako ako je v tme vidieť rozsvietená lampa. Tak je aj ten najlepší človek na duchovný svet bezobsažný a nepostrehnuteľný, keď je úplne naplnený materializmom ...

Ak majú teda duše na, onom svete "aspoň malú možnosť, môžu vnímať duše prežívajúce fyzický život. Môžu však aj rozumieť duchovným myšlienkam, ktoré majú duše na zemi ...

Predčítanie mŕtvym

Ľudia, ktorí prešli bránou smrti, pociťujú silnú túžbu po spirituálnej múdrosti. A práve v prvej dobe po smrti je treba dbať jednej veci, aby sme mohli nadviazať kontakt s dušou zomrelého. V prvej dobe po smrti zostáva dušiam zrozumiteľné len to, čo znie v reči (jazyku), ktorou obyčajne hovorili tu na zemi. Až po nejakej dobe sa mŕtvi stanú na jazyku nezávislí. Potom im možno čítať v akomkoľvek jazyku, pretože rozumejú myšlienkovému obsahu. Po smrti totiž nemožno len tak bez všetkého nadviazať styk s nejakou bytosťou. Bolo by omylom sa domnievať, že stačí zomrieť a dostaneme sa do styku s celým duchovným svetom. Po smrti môžeme nadviazať iba tie styky, ktoré sme nadviazali už tu na zemi. Vzťahy, ktoré sme nadviazali tu na zemi, pôsobia ešte dlho. Nie je len tak možné, aby sa niektorá duša po smrti nechala ihneď poučovať inými dušami v onom svete. A to preto, lebo k nim nemá vzťah. Ale mŕtvy má vzťah k ľuďom tu na zemi a títo mu môžu priniesť múdrosť "predčítaním" ...

Medzi živými a mŕtvymi zavládne raz obojsmerný, možno povedať voľný, slobodný styk. Ľudia sa naučia zisťovať, čo mŕtvi chcú pre fyzickú úroveň a voči pozostalým. Mnohé dnes zostáva ešte veľmi nezrozumiteľné vzhľadom k súvislostiam medzi týmto a oným svetom, lebo ešte zostáva nezrozumiteľné mnohé z toho, čo sa deje vo fyzickom svete. A pretože všetko, čo sa deje tu, je tiež v súvislosti s tým, čo sa deje na onom svete, zostáva aj nezrozumiteľný pomer sveta a ľudstva k nadsmyslovým svetom ..

Skôr duše zreli v duchovne a mohli si tiež túto duchovnosť preniesť so sebou bránou smrti. Toto zrenie ducha v nadsmyslovom svete duše stratili. Dnes, keď sa duše rodia, vstupujú do sveta so svojimi telesnými zmyslami a vidia len vonkajšiu hmotnosť ...

Premena ľudských pozemských síl v sily jasnovidného bádania

Ak kresťan stredoveku alebo aj neskoršej doby konal svojou modlitbou spomienku na svojich príbuzných alebo známych, mali jeho city a pocity oveľa väčšiu silu preniknúť nahor

k dušiam zomrelých, než je tomu dnes. Oveľa ľahšie sa cítila duša zomrelého preniknutá teplým duchom lásky tých, ktorí v modlitbách mysleli alebo vzhládali k nej hore, než je to možné dnes, keď sa oddávame len vonkajšej činnosti. A tiež mŕtvy sú dnes ďaleko viac odrezaní od žijúcich než tomu bolo ešte pred pomerne krátkou dobou. Pre mŕtvych je dnes oveľa ťažšie uvidieť to, čo sa deje v dušiach pozostalých.

Príčina spočíva v evolúcii ľudstva. V nej však tiež spočíva opätovná možnosť toto spojenie nájsť. Toto spojenie bolo skôr ľudskej duši vlastné, aj keď už tiež nie s plným vedomím (to súvisí so stratou jasnovidnosti).

Ešte v skorších dobách mohli žijúci jasnovidne nazerať hore k zomrelým a sledovať ich život.

Živý styk bol duši prirodzený; aj dnes môžeme, osvojením si idey o vyšších duchovných svetoch, opäť nájsť silu k jeho znovuoobnoveniu.

Tak medzi praktické úlohy anthroposofického života patrí budovanie mosta medzi žijúcimi a zosnulými.

Vyjdime z úplne jednoduchého javu:

Dajme tomu, že niekto vo svojom živote nejakú osobu nenávidel, alebo si bol len nútený povedať, že je mu nesympatická. Keď táto osoba zomrela, potom ten, kto nenávidel alebo cítil antipatiu, už túto osobu nemôže rovnakým spôsobom nenávidieť alebo uchovať v antipatii. Ak trvá však nenávisť ďalej, až za hrob, potom duša pociťuje stud nad takou nenávisťou alebo antipatiou. Tento pocit sa dá jasnovidne vnímať u mnohých duší.

Prečo sa dostavuje tento pocit duševnej hanby, a to aj keď o našej nenávisti či antipatii nikto nevie?

Zosnulá duša má všeobecne veľmi zreteľný vnem, veľmi jasný pocit o nenávisti v žijúcej duši - mŕtvy nenávisť vidí. Takáto nenávisť je mŕtvemu prekážkou jeho dobrým úmyslom v jeho duchovnom vývoji, prekážkou, ktorá sa dá porovnať s prekážkami životnými. Ide o podobný stud, aký prežívame zvonka, keď je pozorovaná naša intimita. Naproti tomu láska alebo sympatia, ktoré prinášame mŕtvemu v ústrety, sú mu skutočným uľahčením na jeho ceste – odstraňujú sa mu tak prekážky. Avšak nejde tu o prelomenie karmy.

Láska alebo nenávisť, ktorá prúdi k mŕtvym zo zeme, im dáva pocit uľahčenia alebo kladie prekážky. To však neovplyvňuje karmu, aj keď je to karmického pôvodu. Pokiaľ ide o styk medzi žijúcimi a mŕtvymi, hovorí už oveľa energickejšie k mŕtvej duši okolnosť, že mŕtvi po istej stránke tiež potrebujú potravu - potravu duchovno-duševnú. Podobne ako sú pre žijúcich zdrojom fyzickej potravy osiate polia, tak sú pre mŕtvych takými poliami spiace ľudské duše žijúcich.

Pre toho, kto to vidí v duchovnom svete po prvýkrát, je prekvapujúcim a dokonca nanajvýš šokujúcim zážitkom, keď vidí, ako ľudské duše, ktoré žijú medzi smrťou a novým zrodením, doslova sa ponáhľajú k spiacim ľudským dušiam a pátrajú po myšlienkach a ideách, ktoré v týchto spiacich dušiach sú, pretože sa nimi živia a túto potravu potrebujú.

Keď totiž zaspíme, môžeme povedať: teraz začínajú žiť idey a myšlienky, ktoré za nášho bdelého stavu prešli naším vedomím. Stávajú sa takmer živými bytosťami a duše mŕtvych prichádzajú a zúčastňujú sa na týchto ideách. Pohl'adom na tieto idey sa cítia byť živé.

Je otrasné pozorovať jasnovidne zomrelých, ktorí každú noc prichádzajú ku spiacim pozostalým – to sa týka priateľov a obzvlášť potom pokrvných príbuzných - a chcú sa priamo osviežovať (živiť) myšlienkami a ideami, ktoré títo spiaci vzali so sebou do spánku: nenachádzajú však nič, čo by pre ne bolo výživné.

Lebo je veľký rozdiel medzi ideami a ideami, pokiaľ ide o náš stav spánku.

Ak sa po celý deň zaoberáme len materiálnymi ideami života, ak obraciame svoj zrak len k tomu, čo sa deje vo fyzickom svete a čo v ňom môže byť vykonané, a ak aj pred zaspáním nemáme žiadne myšlienky na duchovné svety, potom zomrelým neposkytujeme žiadnu potravu. Ak prenášame do spánku len myšlienky, ktoré tam žiť nemôžu, vidia mŕtvi "pole

pusté" a darí sa im potom tak, ako fyzickým telám, keď majú hlad.

Materialistické cítenie a myslenie spôsobuje v duchovnom svete duševný hladomor.

Človek sa po smrti môže živiť myšlienkami a ideami len tých ľudí, s ktorými bol za života nejako spojený. Kde žiadne spojenie nebolo, tam sa nie je možné živiť.

Anthroposofické hnutie nemá priniesť úžitok len momentálne žijúcim ľuďom, ale úžitok súčasne aj duchovným svetom. Ak hovoríme k žijúcim (pre ich denný život), vytvárame týmto anthroposofickým duševným rozpoložením idey pre život v noci, idey, ktoré sú plodnou potravou dušiam, ktorých karmou je zomrieť skôr ako my. Mnohý človek, ktorý dnes zomrel, nenachádza žiadnu sadbu, lebo jeho rodina pochádza iba z materialistov. Nachádza ju však u duší anthroposofov, u ktorých sa s anthroposofiou v živote stretol. To je hlbšia príčina toho, prečo anthroposofia pracuje v pospolitostiach, prečo má starosť, aby zosnulý pred svojou smrťou utvoril životné spojenie s ľuďmi, ktorí mu môžu po jeho smrti poskytovať túto potravu.

Ak zomrie niekto, kto nás miloval a my chováme len materialistické myšlienky, potom tento zosnulý nemôže nahliadnuť do našej duše a ak je toho schopný, pýta sa: "Kde je ten, ktorého som miloval? Pozerá potom len späť do doby, kedy bol s nami na zemi spojený. Tam, kde nás však najviac hľadá, nás nájsť nemôže. Tak môže práve v onej chvíli po smrti kedy je k tomu obrátená najväčšia pozornosť - pri snahe a chcení pozerat' sa na milovaného pozostaleho - zomrieť všetok pohľad. Mŕtvy nemôže vojsť v spojenie, nemôže nájsť pozostaleho, aj keď vie, že by tu mohol byť, len keby v jeho duši boli spirituálne myšlienky. To je častý bolestný zážitok mŕtvych.

Mnohý človek zomrie a nachádza po smrti prekážky vo svojich najlepších úmysloch pôsobením myšlienok nenávisťi, ktoré ho prenasledujú a nedostáva sa mu útechy v láskyplných myšlienkach tých, ktorí ho na zemi milovali, pretože ich nemôže vnímať pre ich materializmus.

Predčítanie mŕtvym:

Je naozaj možné konať mimoriadne služby ľudským dušiam tých, ktorí zomreli pred nami, keď im predčítame o spirituálnych veciach. Keď obraciame k zomrelému svoje myšlienky, pre uľahčenie sa snažíme predstaviť si ho, myslieť, spomínať na neho, ako pred nami stojí alebo sedí.

Možno to urobiť súčasne aj s inými zomrelými.

Nepredčítame potom už hlasno, ale sledujeme myšlienky s pozornosťou uprenou na mŕtveho: "mŕtvy stojí predo mnou" ...

Možno predčítať i človeku vzdialenejšiemu, ak sme k nemu mali osobný vzťah a keď sme s ním mali v živote nejaký spoločný názor, spoločnú myšlienku. Mŕtvy je vrelou myšlienkou, ktorou sa k nemu obraciame, pomaly na nás upozorňovaný. Predčítanie sa môže diať v ktorejkoľvek dobe. Slovo za slovom musíme veci prechádzať, ako by sme to vnútorne odriekavali. Potom čítajú mŕtvi s nami. To môže byť užitočné aj tým mŕtvym, ktorí za života anthroposofiu nepoznali. Zvláštnou mierou poslužíme predčítaním zomrelému anthroposofovi.

Čo sa v duši človeka odohráva vedome, je vlastne veľmi malou časťou ľudského duševného života. V podvedomí a v nevedomých hĺbkach duše sa často deje niečo opačného, než čomu človek verí alebo ako myslí vo svojom hornom dennom vedomí. Tak sa v živote často stáva, že svoju najhlbšiu túžbu po anthroposofii prehlušuje iným myslením atď. Tým mohutnejšie potom táto túžba vystúpi po smrti a my im predčítaním môžeme dokázať často neoceniteľnú službu.

Bez jasnovidného zrenia je nesmierne zložitá sa dozvedieť či nám pri prečítaní môže

vôbec zosnulý načúvať, či nám načúva. Ak sme však pozorní, keď sa zaoberáme spomienkou na zosnulého, môžeme postrehnúť, že sa pri predčítaní šíri zvláštne teplo a pomaly nás môže prekvapiť pocit: mŕtvy načúva. Ak nie je to však možné, riadme sa ďalej pravidlom: Keď predčítame mŕtvemu, prospievame mu v každom prípade, ak nás počuje. Ak nás nepočuje, potom plníme najprv svoju povinnosť a takto naplnení myšlienkami a ideami z predčítania jemu aspoň v spánku poskytneme potravu. A časom môže predsa len počuť. Nie je preto za žiadnych okolností nič stratené, keď predčítame to, čo je dnes ako duchovná múdrosť dosiahnuteľné. Tak sa môže deliaca stena medzi žijúcimi a mŕtvymi stále viac stenčovať, až im budeme môcť dokonca dať sa zúčastniť aj toho, čoho sa sami zúčastňujeme vo fyzickom svete.

Smrť je prakticky len premena v spôsobe prežívania.

Len z nepochopenia života pramení nepochopenie smrti.

Preto sa nemožno domnievať, že predčítanie o duchovnom svete mŕtvym je nosenie dreva do lesa, lebo mŕtvi v tom svete teraz žijú a zrú ho. Rovnako ako my žijeme vo fyzickom svete a nič z neho nemusíme pochopiť - čo je bohužiaľ veľmi časté - tak ani mŕtvi nemôžu pochopiť z duchovného sveta nič, čo si nevydobyli ako poznanie o ňom už za života na zemi. V duchovne toho vydoberť nemožno.

Ak sa majú teda tzv. mŕtvi niečo dozvedieť o duchovnom svete, musia sa to dozvedieť prostredníctvom tých, ktorí sa to dozvedia sami na zemi.

Môžeme duchovný svet vnímať, byť v ňom, ale pochopiť ho môžeme iba vo fyzickom tele tu na Zemi.

Mnohí mŕtvi žijú v duchovnom svete podobne, ako prežívajú fyzický svet zvieratá, nechápajúci ho. Keď človek po smrti žije v duchovnom svete, obracia k fyzickému svetu svoje túžby asi tak ako my, žijúci na zemi, obraciame svoje túžby k svetu duchovnému. A mŕtvy musí očakávať, že mu živí budú zo Zeme ukazovať a osvetľovať duchovný svet.

Zem bola vo svetovom spirituálnom bytí založená preto, aby mohlo vzniknúť vedenie o duchovnom svete, ktoré presahuje len pozeranie či strnulé zrenie. A to je možné práve len na Zemi. My živí musíme svojimi myšlienkami poskytovať mŕtvym "čítanie". Čím sú pre nás fyzické knihy, tým sme my pre duchovný svet - "živé knihy". Ak má byť kniha čitateľná, musí byť naplnená tým, čo je viditeľné. Ak sa naplníme len materialistickým myslením, sme "naplnení tým, čo je v duchovne neviditeľné a tak zbavujeme duchovný svet čítania. Poznanie musí byť založené na Zemi a odtiaľ vnesené do duchovných svetov.

Rovnako tak, ak zverujeme duchovné pravdy knihám (tlačí), nemôžu byť tieto čítané v duchovnom svete, aj keď môžu byť ešte po nejakú dobu čítané človekom po smrti zo spomienky. Čítanie v duchovnom svete začína až vtedy, keď to, čo je v knihách, sa stane živou myšlienkou ľudí, keď čítajú. Potom čítajú duchovia v ľudských myšlienkach. Preto okultisti neradi zverujú pravdu písmu, pretože majú pocit, že oznamujú niečo za ich chrbtom.

Ak teraz sami vstúpime do duchovných svetov a prežívame v nich tento život, stretávame sa tam s úplne inými názormi, než aké máme tu vo fyzickom živote. Ako totiž vo fyzickom živote vždy vieme, na čo sa pozeráme, ako vždy vieme: pozerám sa na ružu, na stôl atď., tak vieme vždy v duchovnom živote: tá alebo ona bytosť sa na nás pozerá.

Prechádzame duchovnými svetmi a máme stále pocit: teraz sa tieto bytosti na teba pozerajú. Vo fyzickom svete máme vedomie, že vnímame, v duchovnom živote máme vedomie: si vnímaný.

Neustále cítime, že sme vystavení pohľadom, ktoré človeka zároveň privádzajú k rozhodnutiu niečo urobiť. Tým, že vieme, že je na nás pozerané so záľubou alebo nie - aby sme niečo činili alebo nečinili - činíme alebo nečiníme.

Ako siahame po kvetine, ktorá sa nám páči, pretože ju vidíme, tak niečo robíme v duchovnom svete, pretože to nejaká bytosť rada vidí, pretože sa na to pozerá so záľubou, alebo toho zanecháme, pretože nemôžeme zničiť pohľad, ktorý je na tento čin upieraný.

V duchovne je po istej stránke pasívne to, čo je tu aktívne, ako je tam opäť aktívne to, čo je tu pasívne.

Preto je tak obtiažne líčiť slovami, ktoré vznikli pre fyzický svet, svet duchovný.